

IBRU

Ñeti garosikao

Ibru ñeti epovoz ñeti kapot ev. Met paru Zudaholoz ñe haohavoz abatao Ibru ok, met Zuda poriz abat modao Ibru añarab hameg. Met dari nap Ibru ñeti epov menahapuz abatao hodad nat.

Oñ paru Zuda nari Iesuz homeo badae batat hehan Zuda modarihö, “Evo, dari Mosesiz hahan hez-poñiz nonoroh sohokan tin ravohopan,” pot mañoohaek ganö paru mod pori kaev ravat Iesuz nonor betepan hezavoz homet aban nap ñeti epov menah.

Met Iesu map ahop okeg, pi nenapuhö rekot dari eñizohopan, oñ non mod naoroh sohok, povoz hori ravak, pot paru hodad tat am kez tat Iesuz nonoroh tin sohopanez homet ñeti epov menat meehan sahan paru Ibru añarab pori bat rekö haoh.

Met Iesu abarah maot helat hasahan krismasañ 37-iz zut bon tahan ñeti epov menat meeh.

Aban nap Zudaholoz homet ñeti epov menahan hez

Godiz ropuz ñeti kapot ev

1 ¹Met batam God pim propet abanarin narah nao tat pim ñeti nao mañooh, met mod narah mod nao tat ñeti modao mañooh. Potahar pi parun mañovai emoohan, hatevetet darim iz mimiholon pim ñeti poñ mañooh. ²Met batam pi pot tooh, oñ petev aliz tokat epeñik pim rop meehan erat, pim ñetivoz mañoohan hodad hehat darin bar añovai emooh. Met ro popun batam God mañoohan piuhö abarar hamarar añarabor nonair nai mapotü matut tovai emooh. Toohan Godihö nonair nai potur poriz pi korav ahop ravat hepenez hat au mañahan hez. ³Met ro pop Godiz hodadevoz hezat pim hodadeo amun hez. Tat Godiz aliz ahö peñ hat hezavoz zut, pi amun taput peñ hat het kezavonañ hamahan, abarar hamarar nonair nai map hezatur hezari parum tovai sohopanez hat matut tahan hez-taputam tovai samah. Met pi pop hamarar erat dari añaraboz hori tovai emoog-poñ ol betehopanez nonor ba ou batahapuh, pi maot bal hat abarah helat God kezavoz maupuz nakoe tek tinatak pi toutat hez.

Godiz ropuhö enzolihol ritou metat hez

⁴Met Papap hahan rop abat ahovonañ ravat hez-povohö enzoliholoz abatañ ritou metat hezaek, ro pop enzol poriz korav ahop ravat hezan paru pim irih hez. ⁵Met Godihö ropun batam mañahan hez-epat enzol napun namañ,

“Met ne nim Papap hezan ni nem rop ravat hezap ok.”

Ma pi maot enzol napuz homet epat nak,

“Ne pim Papap heman pi nem rop ravat hepan.” *Buk Song 2:7*

Met God pim enzoliholohanañ napun ñeti epovokaro mañah bon, oñ pim ropuz hat mañahavokaro ev. ⁶Met God pim ro nen pop hamarrah meepez tah-porah epat hah,

“Met nem enzol mapori pim abatao bat hel batat piin mañ mañohopanez ne zait toh.”

Lo 32:43

⁷Met God enzoliholoz homet epat hahan hez,

“Met enzol nem asit netamah-porin mañamohon paru hatevetet hadao zuam urat bon tamahavoz zut nem mañamohot tat zuam bavon batamah.

Ma itiñad kezao ñadat rai rai hat zuam bon tamahavoz zut paru nem gogot honerah kezao tat bavon batamah.” *Buk Song 104:4*

⁸Oñ God pim ropun epat mañahan hez,

“Met Ahop, ni maporiz korav maup ravat pohao het hekez kez pov bon natotü, oñ am hepanen ni korav het tin nenañ metovai sookezap ok.

⁹Met ni parum hori tamahatuz kaev ravat het tin tovai emookez nen povoz zait tat hez, povoz ne God epopuhö ni bat hel navatat añarab nim modari ritou metat biñ pimau ravat hekez hat ne neñehon hez.”

Buk Song 45:6-7

¹⁰Met modao pi ropun epat mañahan hez,

“Amip, mamog nim marañinañ abarar hamar matut teñin hez.

¹¹Met dimir giv mamogatü top ravat hori ravamahavoz zut, abarar hamarar matut teñin hez-modatü hori ravat bon tapan, oñ nimau potuz zut hori ravat bon natotü, oñ am pohao het hekë.

¹²Met dimir giv mamogatü rae rezat beteamahapuh modatü meamahavoz zut, ni abarar hamar barae rezat betekepuh mod magei tinañ matut teken hepan. Oñ ni potuz zut hori ravat bon natotü, oñ ni batam het petev am hez-taput pohao am het hekë.”

Buk Song 102:25-27

¹³Met God pim ropun mañah-epat enzol napun namañ,

“Met ni ev nem mar giñasiz nakoe emat toutat heken, nimaz kaev ravat hepenez pori bat hor batat nim eñañiz irih meñeman hepanen parum revah ni hekë.”

Buk Song 110:1

Met pim ro nenapuz homet ñeti pov hahan hez. ¹⁴Met enzol pori paru Godiz asit metamahaek, darim heriñiz zut bonori paru hezaek dari añarab tairari hori hegiekanañ pimeri ba avatat tinaek eñehopanen sohokaz hat God au mañahan hez-porihaz pimauhö paru meamahan emat eñizovai samah.

God pimeri ba avatapanez hah

2 ¹Met rotap Godiz rop map ahop hez, povoz pim ñeti añahan hateveteg-pov, ganö dari kaev ravat betek hezavoz, tin darim loporizaroh bizat bahorè hat hek. ²Met God batam pim enzoliholon mañoohan, paru erat pim mañoohat propet abanarin mañooh-pov ñeti rotapuv ok. Pot paru hodad hehaek añarab tairari ñeti povon hatevetet baval nak betet heh-pori hañ horiv metooh. ³Oñ petev Godiz rop erat pim non tinaoroh sookaz ñeti pov haañahaek, dari baval nak het am hori nenañ tovai sohok, povoz dari tair tat hañ horiv bazei manak? Evo, dari pot hori tohot bazei manakaz non naorö bon, oñ rekot hañiv dari am etapan. Met darim Amipuhö erat ñeti tin pov añarabon mañovai emoohan tin hateveteoh-pori am haovai emoohaek, dari petev hatevetet barotap batat hez. ⁴Met paru Amipuz haohat hateveteoh-porihö ñeti pov haovai emoohan, God paru meñizat hehan, pim kezavonañ red navor nao batam dari añaraboz et narè heg-poñ ahoam tooh, ma pimauz hodadevok haohan Pul Tinapuhö meñizat gogoñ main main tin tohopanez kez povor kao manooohan paru tovai emooh.

Iesu dari avapanez maup ravat hez

⁵Met ham epar bon tapanen tokat mod tin ou ravapanez poraz ne añoman ari hatevetei. Met ham magei porah God enzolihol korav ahori bavatat meñepanen hepenez pi parun namañ, ⁶oñ aban napuhö epat hahan hez,

“God ni ahop, dei ham añarab goe ev hez-eperiz nim homet hezavoz kapot tair? Ma God ni map ahop ravat hezaek, dei ham añarab goeriz zakep tat deimaz korav ravat hezavoz kapot tair hez batah?

⁷Met ni hañin dei enzoliholoz irih hez, oñ tokat dei nim kezavor abat ahovonañ hekaz hañin hez-porah,

⁸nonair nai mapotur maporiz koravori ravat hek, pot nimauhö hañin hez.”

Buk Song 8:4-6

Met batam pot hahan hez, povoz tokat Godiz hahan hezaek pi naiz unun namanotü, oñ dari nonair nai map hezatur hezariz koravori ravat hek. Met petev dari eteamegin hahan hez-pov ou narav, ⁹oñ Iesu darim ahopuz tah-nen pov ou ravahan dari etet hodad hez. Met pi pop ahop ravat revah hehaekanañ, God darimaz zakep tat eñizapanez homet masakavonañ meehan, pi ev erat dari añaraboz horivoz ñomapanez

hat enzol revah hezariz irih darim zut ev hamarrah heh. Met pot tat het darimaz hat kakam ahov hatevetet ñomah, povoz God pi maot bat hel batat kez ahovor abat ahov manahan hez. ¹⁰Met God nonair nai mapotur mapori matut tahapuh korav ahop ravat hez-popuhö, dari añarab ahovokaro pim ñariro ravat pim alizavok honeo hekaz hat tin ok tat pim ropun mañahan erat kakam ahov hatevetehapuh maot dari pimeri ba avatohopanez piih kez ahö pov rekö ravat hez.

¹¹Met dari hori tovai emoogin Iesu eñizahan dari pinañ honeo tinari ravegin God darim Papap ravat hez, povoz Iesu darimaz zait tat, “Nem bosir sau ok,” pot hapanez pi kaev narav. ¹²Oñ epat hahan hez,

“God, nem bosir sau porin nim ñetiv mañohoman hatevetehopanen, ne parum togü manat hepanezaek ñaravatak het nim abatao bat hel batat biñ nañohom.”

Buk Song 22:22

¹³Met mod epov amun hahan hez,

“Met ne God neñizohopanez homevai sohom.”

Met pi maot epat hah,

“Met God pim ñaro tairariz korav hemaz au hahan hez-porinañ dei ev topourat hez.”

Aisaia 8:17-18

Iesu dari tin eñizohopanezap ok

¹⁴⁻¹⁵Met dari pim ñaro eperi ham heriñinañ hez, povoz Iesu pi amun darim zut ham herisinañap ou ravat tovai emooh. Met batam Seten ñomamegivoz papapuz kezavohö birepenañ demamegivoz zut edemahan, dari pim irih het hori tovai emohot, tokat ñomakaz homet ñaihet ahov tohot heg. Met dari pot etahan het toogin Iesu etet erahapuh, ham aban darim zutap ravat het Seten popuz kez hori edemahan heg-pov bavon batapanen, dari ñomakaz maot ñaihet nat hekaz hat ñomah. ¹⁶Met Iesu erat ñomat enzolihol meñizah bon, oñ pi dari Abraam ham aban popuz iz mimiholoz hat ñomat eñizah. ¹⁷Met ari hodad, pi heri pat nasinañ het eñizah bon, oñ darim heriñiz zut pimes ravat hehap darimaz zakep tahapuh, pi Godiz mañahat baval hat zaitivonañ tahapuh eñizat darim horiñ ol betehopanez hat gog ahov tat ñomah. ¹⁸Met pi ham herisinañ ev heh-porah pi darim tamegivoz zut hori tohopanez moregap zu metoohan, dari ham añaraboz tamegit pi honoñai povor kao hateveteoh, oñ hori nao nat, povoz petev dari hori povor kao tookaz Seten zu etohopanez porah, pi rekot dari eñizat bakez avatat hepan.

Iesuz abatavohö Mosesizao ritou metah

3 ¹Met Godihö dari pinañ honeo abarah hekaz hat ba ou avatahan hezaek, ari nem bosir sau ravat hezarin epat añom, Ari Iesu nenapuz homevai sohozei. Met God pi meehan erat ev hamarrah hehapuh, darim hori toogivoz gog ahov tat ñomat eñizahan dari pimaz homeo badae

batat hez-povoz korav ahop pi ravat hez. ²Met Godihö piin gog ahö pov tapanez mañahan ev ham eparah erat, batam Moses Godiz mañahat baval hat gogot zaitivonañ tovai emohot pi kaev narav heh-povoz zut, Iesu amun Godiz mañahat baval hat gog ahö pov map pi zaitivonañ tovai emooh. ³Met aban nap zeı tin namak demamahan dari pomaken etet, “Zeı tinamak demahan hezag etei,” pot hat demamah-mau popuz abatao bat hel batat, “Pi hodadevonañ ak,” pot pimaz hamegivoz zut, Godihö Moses zeı pomakez zut ba ou batahan het tovai emoohavoz homet, pimaz aviam biñ ravat hek, oñ Moses zeı pomakez zut ravat hehapuz maup Iesu nen popuzahar homet pimaz dari ahoam biñ ravat het haovai sohok. ⁴Met abanari zeıñ demamahan hez, oñ God nenap nonair nai mapotur mapori matut etahan hez. ⁵Met Moses pi Godihö gog abanap ba ou batahan, gogot tin tovai emohot tokat ñeti ou ravapanezavoz homet haovai emooh. ⁶Met Kristo pi Mosesiz zut gog aban nenap bon, oñ Godiz rop, dari tairari pimaz tin homet rez kek tat tovai sookan, tokat pi maot erat avapanez homehot hez-pori Godiz zeı tinamakez zut ravat hezan, pi korav ahop ravat hez.

God kos rez manapanez pori tin naketü

⁷⁻⁹Met dari ev hahö-pot ravat hez, povoz batam pim Pul Tinapuhö Israel darim iz mimiholon epat mañahavoz homek,

“Met batam Israel arim iz mimiholoz tooh-pot petev ari tovai natotü, oñ nem hahon hezat hatevetehopek, povoz potahar tovai sohopek. Met batam paru pori ham betez nonair nai bon heharah sat em tohot heh-porah, krismasañ 40 meñizovai emoohon paru eteoh, oñ nemaz tin hodad narav, am parum gagañ heleñiz zut ravat hehan horı tohot, ‘Pi dari hañ horiv naetotü,’ pot paru hat nem mañoohot elat kos rez nanat heh.

¹⁰Pot netoohan ne paru maporiz mogao ahoam tat epat parumaz haohö, ‘Met paru añarab okori orah rezah nemaz kaev ravat home horivonañ het, nem mañamohot elat kos rez nanat non modaoroh samah.’

¹¹Met rotap añarab pori pot horı toohavoz ne mogao tat epat metomaz au haohö, ‘Met paru emat zagı ravat tin hepanez mañoh-zeı posik rekot emat nenañ honeo naketü.’ ”

Buk Song 95:7-11

Pot Godiz Pul Tinap hahan hez.

¹²Nem bosir sau, batam horı pot tooh, oñ ganö arihanañ nap pi maot lop horiri ravat, Iesuz homeo badae batat hez-pov betepanepuh, pi God pohao am het hezap kos rez manat hepan hezavoz, ari arimauz tin korav ravat hezeı. ¹³Met pot tat petev pim nonoroh dari rekot sookaz eparah, orah rezah aliz mapoñik ari ñeti tin tovai sohopekezañihar nae nap mañat meñizohot bakez batat, ganö arim loporizaroh zait horiñ maot ou

ravat moreg etapanen, arihanañ nap hori nao tat pim pov bakez batat hepan hezavoz ñeti tin poñihar nae nap mañohot hepekez ev hamoh. ¹⁴Met dari mamog Kristoz homet homeo badae bateg-porah, rez kek tat tovai emoog-pov am tohot ñomakaz porah tin pov am bat het tohok, povoz rotap dari Kristonañ honeo anapanez hahan hez-tin poñ haanapan. ¹⁵Met mamog hamenohon hez-pov maot ev menoman rekö hat homei, Met batam Israel arim iz mimihol parum gagañ heleñiz zut ravat hehan kos rez nanat het tooh-pot petev ari tovai natotü, oñ nem hahon hezat hatevetehopek, povoz potahar tovai sohopek.

Buk Song 95:7-8

¹⁶Met paru tairari God ñetiv mañoohan hatevetet ñeo elat loporizaroh kaev ravat het kos rez manah? Met paru Izip zeisik hehaekanañ Moses baverevah-map porihö hori pot tooh. ¹⁷Met God krismasañ 40 añarab tairariz pi mogao tat heh? Met paru Moses baverevahan ham betezarah sat het hori tohot ñomoo-poriz pi mogao tah. ¹⁸Met añarab tairari emat Godinañ honeo zagï ravat hepenez mañooh-poek emat naketü? Met pim ñeo elat kos rez manoo-tapuriz homet pot hah. ¹⁹Met povoz parum pot toohan hahan hezavoz homet dari epat hodad haraveg, Paru pori Godiz homeo badae batat mañahat baval nak, povoz zagï ravat tin hepenez zeï tin posik paru sat nakez.

Dari Godiz añarab zagï ravat tin hek

4 ¹Met God dari sat pinañ honeo zagï ravat tin hekaz hahan am hezaek, ganö darihanañ nap poek hepenez kerë hat iñidoh hepan hezag, dari ñaihet tat darimauz tin korav ravat hek. ²Met rotap batam Israel añarab Godiz ñeti tinao hateveteohavoz zut, dari amun petev ñeti tin pov hateveteameg. Oñ paru hat kap nenañinañ hatevetet parum loporizaroh naviz heh, povoz ñeti tin povohö paru nameñiz heh. ³⁻⁴Oñ dari pim ñeti tin povon hatevetet barotap bategipuh hez-eperi pinañ honeo zagï ravat hekaz non tin pooroh hasameg. Met paru batam ev darim tameg-pot natariz Godiz hahan hezao ne ev menomaz toh, “Met rotap añarab poriz ne mogao tat epat hahö, ‘Met paru emat zagï ravat tin hepenez mañoh-poek rekot emat naketü.’”

Buk Song 95:11

Pot pi hah, oñ God batam nonair nai matut tovai pim gogov map bon tat zagï ravahavoz homet, nap epat menahan hez, Met pi alizañ 6 poñik gogot tahapuh aliz zeirevai posik toutat zagï ravat heh. Pot menahan hez. ⁵Met pim hahat garos hamenohon hez-epov maot arin añom, Met paru emat zagï ravohot tin hepenez hahö-poek rekot emat naketü.

⁶Pot pi hahan batam paru Godiz ñetiv hateveteoh-pori barotap navat het sat zagï ravohot tin hepenez mañooh-poek sat nakez, oñ sat zagï ravookaz pov ba ou havatahan hezaek, petev dari nari rekot poek sat

hekazat haraveg. ⁷Met hamoh-pori hori tooh, oñ tokat krismasañ ahoam bon hatahan, God maot dari añarab zagì ravohot tin hekaz alizas bizat aliz posiz abatao, Petev, pot pi hahan aban Devid epat menahan hez,

Met petev nem hahon hezat hatevetehopek, povoz arim gagañ
heleñiz zut naketü. *Buk Song 95:7-8*

⁸Met Moses ñomahan pim urutak Zosua ba ou batahan het, Israel añarab pimeri Kenan zei tin posik basat Godinañ honeo zagì ravohot tin hehavozañ, tokat Devid ou ravah-porah, God añarab modari pinañ honeo zagì ravohot tin hepanez ñeti mod pov nak tah narab, ⁹oñ Zosuar pimeri tin pot nat heh, povoz God alizañ 6 gogoñ tohot aliz zeirevaizasik zagì ravahavoz zut, dari pinañ honeo het zagì ravookaz ñeti pov maot hahan Devid menahan hez. ¹⁰Met tairap Godinañ honeo het zagì ravohot hepanez pop batam God gogoñ tat garè hat zagì ravat heh-povoz zut, pi gogoñ tovai sohot garè hat pinañ honeo zagì ravohot tin hepan.

¹¹Povoz ganö dari batam paru pim hahan hez-povon hatevetet baval nak hehavozañ zut tat, dari Godinañ honeo zagì ravat hekaz hahan hezaek, kerè hak hezavoz dari rez kek tat sat pinañ honeo zagì ravat hekaz homet zaitivonañ tin tovai sohok.

¹²Met Godiz baiñetinao ñeti modañiz zut bon, oñ ñeti pov dari biriri het gogot kezao tamegivoz zut, kezao tat eñizohot hez. Met ñeti povoz tairaiti zut tat haom? Met en kaizas baelamegin ñai tamahan, bolohol ritamegin zuam elamah-posiz zut hezan dari ñeti pov hateveteamegin, en pos hatañir medeñ elat bamain batamahavoz zut, darim loporizaroh zait tinañir horiñ hezaek elat bamain batat ba ou batamah, ma darim homeameg-poñiz kapot amun añairamahan dari hodad ravameg.

¹³Met God pi au naor etaet hezap ok, povoz dari ganö nao kil takan rekot pi et narè tapan, pot hometunei, oñ abarar hamarrah nonair nai mapotur mapori ourah hezan pi eteamahaek, darim tameg-nao rekot ba iz navatotü. Povoz ev hamarrah het dari tair tovai samegiñ, ma kilam homeameg-poñiz kapot tokat pim etañik dari het hakan an etapan.

Iesu dari eñizohopanez ahop ravat hez

¹⁴Met Iesu pi Godiz rop het eñizohopanez pimauhö ñomahaek, darir Godiz ñaravatak pi het darin pim nonor añairohopanez hez-ahö pop Godinañ honeo het darimaz homehot hez, povoz dari pimaz homeo badae batat het hameg-pov kezao bahorè hat hek. ¹⁵Met pi nonor añairohopanez hez-ahö pop, dari añarab kez tat horiv pohao betekaz pap tat hez-eperiz ev het loporizaroh honoñai tamegivoz hodad hatat hez, ma pi ev hamarrah het hori ñañ tookaz hodadeo dariti berevamahavoz zut piiti amun berevoohan honoñai povor kao hateveteoh, oñ pi hori nao nat, povoz darim loporizaroh honoñai tamegivoz pi hodad haket darimaz zakep tat eñizamah. ¹⁶Povoz honoñai ñañ dariti emohopanez porah, pi

Godinañ honeo toutat hezavoz homet, dari ñaihet nat hekapuh kez tat pi masakavonañ hez-ahö popuz nakoe sat hekan, pi zakepivonañ het masakao anat eñizohopanez homet hek.

Aban anumaihol bareñ eloohariz ñetiv

5 ¹Met batam aban Godiz homet anumaihol bareñ elat mañarook-pori topourat ñetiv hat aban nap parum ahop ba ou batoohan, pi gog pov tohot hehan krismas honeo bon toohan pim urutak parum aban ahö modap ba ou batooh. Met pot ba ou batovai emooh-aban ahö pori Godir añaraboz ñaravatak het añarab meñizohot parum hori tovai emooh-poñ God ol betehopanez homet anumaihol bareñ elat mañarook, ma God parumaz biñ ravapanez homet pimaz hat gipiz tin natü bamain batat bizooh. ²Oñ aban ahö ba ou batooh-pori añarab modariz zut het, kez tat parumauz horiv pohao betepanez pap tat heh, povoz añarab mod nari kut tat non horioroh soohan paru poriz mogao nat, oñ, Dei amun horiv tamegiri ev, pot homet paru masak metat am meñizovai emooh. ³Met pot bavatooh-pori añarab modariz zut horivonañ heh, povoz paru mod poriz hori tooh-nenavoz homet, God ol betehopanez hat anumaihol bareñ elat mañarook bon, oñ parumauz hori toohavoze honeo homet, bahon batat anumai pori bareñ elat mañarook.

⁴Met aban nap pim hodadevokam pimauz abatao bat hel batat, “Ne aban eperiz ahop ravat hem,” pot pimauhö nak, oñ paru aban gog pov tooharihö ba ou batooh. Met batam God aban Eron pop gog pov tohopanezap ba ou batahavoze zut, God pimauhö haohavoze eñatak aban ahö pori amun ba ou batovai emoohan ahozi ravat het gog pot tooh. ⁵Met povoz zut Kristo amun pim hodadevok pimauz abatao bat hel batat Godir añaraboz ñaravatak het gogot tat aban ahop ravat hez bon, oñ Godihö pi ba ahö batat ñeti epov piin epat mañah,

“Met ne nim Papap hezan ni nem rop ravat hezap ok.” *Buk Song 2:7*

⁶Met pim mañah-modao ev,

“Met batam aban nap pim abatao Melkisedek ner añaraboz ñaravatak het gog tinao toohavoze zut, ni pohao het añarab meñizohot gog tin pov tookë.”

Buk Song 110:4

Ñeti rae porezaro God Kriston mañahan hezarezo ev.

⁷Met Iesu pi ev hamarrah erat abanap ravat heharah pi kakam ahov hatevetehot ñomapanez hahan heh-povoz homet, God ne neñizat ñomomazaekanañ rekot maot navapan, pot homet ñe ahov hat iñivonañ Godin mañooh. Met Iesu pimauz zaitivok tovai emooh bon, oñ Godiz zaitivok tovai pim mañooh-pot tovai sooh, povoz Iesuhö piin mañahan hatevetet meñizah. ⁸Met Iesu rotap pi Godiz rop, oñ pi kakamavonañ heh-porah pi Godiz hahan hehat am baval haovai sohopanez hodad ravah. ⁹Tat pi gog au mañah-nao unun naman, oñ gog tohopanez mañah-

poñ map toohan, pi tinaharam tamahap ok, pot ou ravahan dari tairari pim hahan hez-pot baval hat tovai sookazari pimeri ba avatapanen, pohao tin het hekaz maup pi ravat hez. ¹⁰Pot tat hezaek God piin epat mañah, “Met ni Melkisedek popuz zut ner añaraboz ñaravatak pohao het paru meñizohot hekë.”

Dari ñaro goeriz zut naketü

¹¹Met ev menoh-epovoz ñeti modañ arin añomaz ahoam hez, oñ ari kut tat Godiz ñetiñiz zuam hodad natari, povoz tair tat ne ñeti mod mapoñ maot arin añom? ¹²Evo, met batam ari kapot tat Iesuz homeo badae batat hegiekanañ, krismasañ ahoam bon tah. Met ari Godiz ñetiñiz tin hodad ravegitin, petev añarab pimaz hodad natarin mañovai emoog narab. Oñ ari pot nat am pim ñetiñiz kut tat het epat hameg, “Met tairap emat maot pim ñeti kapot darin badede añohopenen hateveteok,” pot hameg. Met ari ñaro goeri apet go nena namahavoz zut het, gipiz tin pokap nohopekez pap tat het okat hameg. ¹³Met apet go nena namah-pori paru ñaro goeri ok, met ñaro goe pori tinavor horivoz kapotaz paru hodad nat hez. Met ari pot hezariz zut het tin tovai sohopekez hahan hez-povoz kapot hodad nat hez. ¹⁴Oñ añarab ahö haravat hezari apet gov maot nain, oñ gipiz nenatü namegivoz zut, paru tairari Godiz tin homeo badae batat hez-pori tinavor horivoz kapotaz homevai samahaek, an tat horiñ betet tinavoz kapotaz hodad ravat het non tinaoroh samah.

Dari pimaz tin hodad tat kos rez namanotü

6 ¹⁻²Met ñarohol tinavor horivoz kapotaz paru aviam hodad hezavoz zut ari Godiz ñetivoz aviam hodad hez, povoz epat arin añom, Met batam ari ñomat hori ravepekez hori tovai emoog-poñ betet, Kristoz homeo badae batat hepekez ñeti tin pov arin añooohan, ari hatevetet parum añooh-taput tat arim hori poñ havetet Godiz homeo badae bateg. Tegin ivoh emeepanez gogovoz ñetiv, ma arim marañ añaraboz gagañik bizohopekezao, ma tokat ñomookazaekanañ bal haokazao, ma God ñevok evizat an etapanen pohao hekazao, ñeti poñ arin añoohaek hatevetet haovai sameg. Oñ dari orah rezah zei bah nenahav tiz bareñohot hekan bah pohavehö zeimak naravotü, met povoz zut ñeti ev menoh-nen poñihar dari orah rezah hahot hek, povoz Godiz hodad tinavonañ het haovai sookazari dari naravotü. ³Met rotap God dari eñizohopenen hodad tin poñ bookaz hat rez kek tat kez tovai sohok.

⁴Met paru tairari batam Godiz hodad tinao havat het maot kos rez manat hepanez pori, rekot dari meñizookan parum loporizaro borourat pim nonoroh maot emapane? Evo, rekot maot naemotü. Met paru pori Godiz Pul Tinap parum loporizaroh hakehan parum pohao het hepanez pov manahan biñ ravat hehapuh, ⁵paru Godiz ñetiv hatevetehot zu

tat etehan rotap haravahan, Kristo tokat maot erat pim kezao ba ou batapanez pov paru hodad haravah. ⁶Met paru tin pot hatahaekanañ maot kos rez manapan, povoz tair tat parum loporizaro borourat pim nonoroh maot emohopan? Evo, rekot bon. Met pot kos rez manapanezaek, paru Godiz rop maot zirah haurah heriam ravapanen, añarab modari parun etet pim abatao bahorì batat hepan, povoz non tinaorö havetet sohopanezari okeg, rekot maot naemotü.

⁷Met añarab Godiz ñetiv hahan hezat hatevetet baval hamah-pori, ma añarab pi kos rez manamah-poriz homet epat zu tat arin añom, Met utar pelamahapuh hamarrah lokat meñizohot hezan gipiz ñedeameg-potü berevat ahö ravat rapamah. Met povoz zut paru Godiz ñetiv baval hamahari pi paru meñizamahan gipiz rapamahavoz zut parum tinañ ou ravamah. ⁸Met ham mod narah utar pelohot hepanen zen zen nenañ ahoam berevat ahö ravapan, povoz dari etet, “Ham eparah haleñaiv bon mol moleam hez,” pot hak. Met añarab God kos rez manamahari ham horì poraz zut paru hezan, parum horiñ zen zeneñiz zut berevamahaek God epat hamah, “Añarab horiri okeg, beteman itinañadek ñadat horì ravat hep.”

⁹Nem hat tinari, nem ev menoh-epov honoñai nao ev, oñ ne arimaz epat hodad hez. Met ari ham mol mol poraz zut nakez, oñ ham tin hez-pot hahö-poraz zut ari Godizari ravat pim non tinaoroh sameg. ¹⁰Met God pi horì nao nat tinam tamahap ok, povoz arim gog tin tovai emoog-pov ma ari pi nenaputì ravat loporì manohot pim añarab modari meñizovai emohot petev am meñizameg-pov pi unun naman hezaek, hañ tinao tokatì ari anapan. ¹¹Met ari Godiz homehot pim gog tinao tovai emoog, met ari honep honep zaitivonañ am rez kek tat tovai sohopekez ne zait toh. Met pot tohopeken God hañ tinañ ari anapanez hahan hez-poñ rotap tokat anapanen havepek. ¹²Povoz ganö ari kaev ravat betezari ravepek hezavoz arin epat añom, Paru modari pimaz tin homeo badae batat hakez-pori manapanez hahan hez-pov pi tokat erat manapanez hat ñai bizat etet hezariz zut, ari amun het tohopeken arihoen pi tin pov anapan.

Godiz au hahan hezavoz homevai sohok

¹³Met batam God Abraamin tin metohopanez au mañah-porah mod nap pi ritou metat ahop ravat heh-ñapuz abatao bat hel batat mañah bon, oñ pimaüz abat ahov hat, ¹⁴epat Abraamin mañah, “Met rotap ni tin netohoman nim iz mimihol berevat am belezai ravohopan.” ¹⁵Pot mañahan Abraam barotap batat het kaev narav, oñ mañah-povoz ñai bizat biñ ravat etehot hehan, God tin metohopanez mañahan heh-povoz rotapuv tokatihoh ou ravah.

¹⁶Met darihanañ nap pim tohopanezavoz ñetiv pim aban ahö napuz abatao hat epat hapan, “Met rotap piih nem tomaz hamoh-pot am tom.”

Pot hapanen mod hatevetehopanez pori barotap batat epat hapan, “Met rotap pim tohopanezat ok hah-povoz am tohopan.”¹⁷⁻¹⁹ Met pot darim aban ahö napuz abatao hat hamegivoz zut, God Abraamir pimeri meñizat tin metohopanez au mañah-povon paru hatevetet barotap batapanez hat, pimauz abat ahö tinavonañ hat parun au mañahan paru epat hodad ravah, Met God moreg nao nakap ok, povoz pimauz abat ahovonañ hat darin au añañhaek pi hodad modao navotü, oñ rotap tin etohopan. Met kodet zimedek baholamegin dao hat tin hezan helamegivoz zut, God eñizat tin etohopanez au hahan hez-hodad povohö darim loporizaroh bakez avatamahan dari pinañ honeo abarah sat tin hekaz homevai sameg. Met batam Godiz zeimakez kohat givor badat zei girü goe nao bamain batat ahao hahan hehaek, aban anumaihol bareñ elat mañarat gogov toohariz ahö nenap zei girü goe povok sooh, oñ añarab modari nas. Met petev abarah zei pomakez zut namak demahan hezaek,²⁰ Iesu darim garosik givor bat harë batat zei girü goe povoz zut hezavok lokat het, dari eñizohopanez hat homehot hez. Met pi poek het batam aban Melkisedek Godir añaraboz ñaravatak het meñizoohavoz zut pi ahop ravat pohao het dari eñizamah.

Melkisedek popuz ñetiv ev

7¹ Met aban Melkisedek pop pi zei nataz abatao Selem potaz korav ahop ravat het God mod mapori ritou metat hez-popur añaraboz ñaravatak het meñizoo. Met pop hehan narah Abraam sat aban ahö mod narir parumerinañ nae nap menahapuh ritou metat ahö pori men ñomah. Met men ñomat parum nonair naitü pim bat emoohan, Melkisedek nonoroh sat bavizahapuh Abraamin epat mañah, “Met God ni tin netohopan.”² Pot mañahan pim bat emooh-potü bamain batat bizovai sahan, orañ 10 ravahan, or hon nao bat Melkisedek manah. Met Melkisedek mañooh-abat povoz kapot ev, Tinaharam tohot korav ahop ravat hezap. Met pi amun Selem zei potaz ahop ravat heh-povoz kapot ev, Dari lop tinarizaronañ hekaz ahop ev.³ Met darim mimiholoz abatañ menegin hez-tep poñiz natak Melkisedek popuz nonopur papap, ma iz mimiholoz abatañ namen, ma pim batah-alizas ma ñomah-aliz posiz amun tep natak namen, met pi Godiz ropuz zut añarabor Godiz ñaravatak het pi paru meñizovai emooh-pov pohao het hez.

⁴ Met hatevetei, rotap Melkisedek pop pi aban ahop ok. Met Abraam darim iz mim ahö popuhö mod menahan haañoh-pori ritou metat parum nonair nai tinatü bat emohot, Melkisedek bavizat pi ahop bavatat or hon nao pi manah, pot tahavoz dari homet, Melkisedek popuhö Abraam ritou metat ahop ravah, pot dari hodad raveg.⁵ Met Abraamiz ro horovep Livai popuz ro izaholor mimiholoz amun homei. Met God hahan Livai popuz ro iz mim nari Godir Israel añarab parum modariz ñaravatak het

anumaihol bareñ elat mañarovai emohopanez gog povoz mauri paru ravat tovai emamah. Met paru gog nen pov tovai emamahaek parum adañ bon, povoz God epat hahan hez, “Met ari Israel añarab arim mod Livaiz iz mim pori meñizohopek.” Pot kateo mañahan hezaek orah rezah parum gipiz utap tamah, ma nonair nai modatü ahoam ravamahan bat emat biivai samahan orañ 10 ravamahan or hon nao bat, takes monis manamegivoz zut, Livaiz iz mim pori parum manamah. ⁶Met Melkisedek Livai poriz kapotakap ravat hehatin, dari epat hag narab, “Met Abraam pi or hon nao manahaek, God Israel añarab parum modari meñizat manohopanez kateo hahan hezat ok tah,” pot hag narab. Oñ Melkisedek pop parum kapotak bonop ok hehan, Abraam bat emooh-potuz or hon pov pi manahan bat God tin metohopanez Abraamin mañah. ⁷Met dari epat tin hodad hakez, aban ahö nap pim irih hepenez napun God tin metohopanez mañapan, oñ aban pim irih hepenez pop pim ahopun pot namañotü, povoz dari pot mañahavoz homet, Melkisedekhehö Abraam darim iz mim ahop ritou metat pi ahop ravat hez, pot dari hodad raveg. ⁸Met Livaiz ro iz mimihol anumaiholoz gogov tamahan, Israel añarab modarihö or nañ parum manamahan pori bamah, oñ am ñomovai samah, met or honeo Abraamihö manah-aban pop pohao het hezap ok, pot pimaz hameg. ⁹⁻¹⁰Met modao ev, Aban hameg-poriz iz mimip Livai navat heharah Abraam Melkisedek or pov manahan, Abraam pim horovepuz loporih Livai heh, povoz dari rekot pot hak, Met Abraam or hamoh-pov manahan Melkisedek baharah, Livai tokat berevapanez pop Abraamiz loporih het pi amun or pov manahapuz zut heri ravat hez, povoz dari poek etet Melkisedek popuhö Livai pori ritou metat ahop ravat hez, pot hodad raveg.

Anumaihol bareñ eloohao bon tapan

¹¹Met paru Livaiz iz mim pori anumai bareñ elat gog pov petev am tamahariz aban garosik batam gog pot toohap pim abatao Eron, met God pim ñeti kateñir ah ñeñ Eronir pimerin mañoohan paru Israel añarab modarin mañovai emooh. Met paru batam anumaiholoz gog pov toohan Godiz etañik añarab tinari ravat pinañ maot honeo ravahatin, pi gog aban modap meehan naer tah narab. Oñ pi etehan paru tin narav hehan pim gog aban modap meehan erat eñizah. Met meehan erah-pop pi Eronir pimeriz toohao, ma petev am tamahavoz zut nat, oñ Melkisedek popuz gogot tat añarab meñizoohavoz zut pi erat tah. ¹²Met God poriz anumaihol bareñ elat mañarat gogov tamah-pov bon tapanez hat pim gog aban Melkisedek popuz zut modap meehan erah, povoz dari parum tamah-poñ betet dari pim ñeti magei tinavohar hatevetet nae nap mañovai sohok. ¹³⁻¹⁴Met ev ñetiv menamoh-pop darim Amip ok, met pi Livai porihanañap bon, oñ pi Zuda poriz kapotakanañap bataan

pi Zuda abanap ravat heh. Met batam Mosesihö Livai pori paru Godir añaraboz ñaravatak het anumaihol bareñ elat mañarohopan, pot parun mañoohapuh pi Zuda porin paru honeo het tohopanez namañ, povoz Zuda porihanañ nap Godir añaraboz ñaravatak het gog pov tooh bon.

Iesu Melkisedekez zut het gogot tooh

¹⁵Met pot menohovoz kapot ev. Met God non mageior Melkisedek aban popuz zut, gog aban Godir dari añaraboz ñaravatak het eñizohopanez magei pop ba ou batah. ¹⁶Met Livaiz iz mim porin mañahan anumaiholoz gog aňoh-pov tovai emooh, oñ poriz kapotakanañ nap eñizohopanez homet ba ou navat, oñ aňamoh-pop pim kezao ahö pohao het tohopanezap ba ou batahan pi Godir añaraboz ñaravatak hez. ¹⁷Met pi ba ou batapanezavoz batam God epat hahan hez,

“Met Melkisedek ner añaraboz ñaravatak het meñizoohtaput ni tohot pohao het hekë.”

Buk Song 110:4

¹⁸⁻¹⁹Met batam God pot mañahan parum anumaihol bareñ elovai emooh-gog pov kezao bon hehao paru toohaek, dari añarab maot tinari ravat Godinañ honeo hekaz naeñiz heh-pov God maot baveteh. Tahan petev non magei tinaorö pimauhö ba ou batahan hez-pooroh dari sohot epat homeameg, Met Iesu eñizamahaek dari Godiz nakoe sakaz sameg.

²⁰⁻²¹Met batam paru pori gog pov tohopanez mañahaekanañ tovai emooh, met God pim abat ahovonañ paru honep honepun mañoohan tooh bon, oñ pimauz abat ahovonañ Iesu gogov tapanez epat mañah,

“Met ne nim ahop, nem abat ahovonañ niin nañomaz toh-epat rotap ne maot rekot hodad modao navotü, met ner añaraboz ñaravatak ni het añarab meñizohot pohao ahop ravat hekez neñehon hez.”

Buk Song 110:4

²²Met pim abat ahovonañ Iesun pot mañah, povoz dari hodad, Iesu darim horivoz hañiv bat ñomahapuh, non magei tinaorö ba ou batah-poorohö anumaihol bareñ elat mañaramah-non poorö ritou metat hezaek, pohao het hepan.

²³Met ev menoh-epovoz ñeti modao ev. Met Livaiz iz mimihol ahovokaro anumaihol bareñ elat mañaroohtaput ñomoohan, modari parum urutak ou ravat het parum tohtaput tovai emooh. ²⁴Oñ Iesu pi pohao het hepanezap ok, povoz Godir darim ñaravatak het eñizamah-pov bon tapanen mod nap pim urutak ou ravat het eñizohopan bon. ²⁵Povoz pi orah rezah Godinañ het dari eñizohopanez homet piuhö mañamahaek, dari tairari pi popuz nakoe sakaz zait tat Iesuz abatao hamegiri rekot eñizohot pimeri ba avatamah.

Iesu darim ahö pop rekot eñizohopan

²⁶Met Iesu darim ahö pop dari añarab hori tamegiriz zut nakez, oñ pi map tinaharam tohot, piiti hori nao bon hezap abarah aban horiri

nakezaek tek tinatak het, map ahop ravat hez. Met pi pot tat hez-pop darir Godiz ñaravatak hez, povoz tairañiz homet darim loporizaroh honoñai tameg-poñiz pi rekot eñizohopan. ²⁷Met anumaihol bareñ elat mañaramah-poriz aban ahori orah rezah alizañik parumauz horiñiz ma añarab parum modariz horiñiz homet, God ol betehopanez hat bareñ elamah. Oñ Iesu piiti hori nao bon hezapuhö parum orah rezah tamah-pot nat, oñ dari añarab maporiz hori tameg-poñiz hañiv etapanez hahan hehaek, piuhö honerah hañ pov bat pim herisik kakamao hatevetet ñomahan, God darim horiñ rekot ol betehopanez pov ou ravah. ²⁸Met batam Mosesihö parun anumaihol bareñ elat mañarohopanez mañahan paru ham aban dari añarab modariz hori tamegivoz zut tamahari gog mañah-pot tovai emamah, oñ tokat pimauz abat ahovonañ pim ro tinaharam tohot pohao het hepanezapun mañahan pi darim eñizamah-ahop ravat hez.

Iesu abarah het dari eñizamah

8 ¹Met ñeti ahö hamenohovoz kapot ev. Met rotap Iesu darimaz homet ñomahapuh abarah helat God map ahö hez-popuz nakoe pi toutat het kez povonañ darir Godiz ñaravatak het eñizamah. ²Met Godihö abarah zeï tinamak demahan hezaek, pi lokat zeï girü ahao hahan hez-povok het darimaz homeme het eñizamah. Met napuhö zeï pomak nadem, oñ God pimauhö abarah hademahan hezamakez ev arin añamoh.

³Met aban anumaihol bareñ elat mañarohariz aban ahori Godiz homet hañ tin nañ manohopanez, ma anumaihol bareñ elat mañarohopanez gogovok meñehan hez, met parum pot tamahavoz zut dari eñizamah-mod pop amun, Nem ñomomazao God manom, pot pi homet heh. ⁴Met batam Moses porin mañahaekanañ añaraboz horivoz homet anumaihol bareñ elat mañarovai emamah, povoz Iesu pi poriz kapotak bonop petev pi ev hamarrah hehatin, gog pov nat tah narab. ⁵Met batam Moses Sainai dañevok helat het etehan abarah God pim zeï demahan hez-pomakez zut, dim giv kezañir anumai kosiñinañ zeï namak demapanez mañat mañairahaek ev hamarrah zeï pomak demapanez tahan maot God piin epat mañah, “Met Sainai dañevok poz hat heñin nañat nañairohon eteñ-nen pot tekepuh pomakez zutamak demeken hep.” Pot mañahan Moses demahan heh-pomakeh het paru anumaihol bareñ elat mañarohot gog pov tooh, ma petev am tamah. ⁶Met Iesu het eñizamah-povohö aban hahö-pori gogot tat añarab meñizamah-pov ritou metat hez. Met povoz zut God pim non magei tinaoroz ñetiv hahan hez-pov Iesu darin añañt añairooh-povohö amun batam Mosesin mañahan haovai emamah-pov ritou metat hez. Met tairaiz ritou metat hez hometunei, oñ petev non mageioroz ñeti añah-povoz eñatak sohot Godinañ honeo pohao het hekan hañ tinañ anapanez hahan hez, oñ batam Mosesin mañah-poekanañ tin poñ ou narav.

Non mageiorohö non batamor ritou tah

⁷Met batam God Mosesin mañah-ñeti poñihö rotap añarab tin meñizoochan rekö ravat hehatin, God petev maot non modaor ba ou navat tah narab, ⁸oñ añarab am hori tovai emoohavoz homet God epat parumaz hahan menahan hez,

Met darim Ahop epat hahan hez, “Tokat narah Zuda añarab Israel zeisik hez-poriz Zuda añarab mod Zudia zeisik hez-porin^a non tin mageioroz ñetiv mañoman hatevetepan.

⁹Met batam añarab poriz iz mimihol meñizoochon Izip zeisikanañ berevah-porah paru meñizohomaz ñeti pov ne mañooh, oñ parun mañooh-pov elovai am emoohan ne kos rez manoh. Met ñeti batam mañoohon elooh-pov maot mañomaz ne ev hamoh bon, oñ ñeti mageivohoz parun mañom.” Pot darim ahop hat,

¹⁰maot epat hahan hez, “Met tokat non mageioroz ñetiv Israel porin mañomaz porah, nem ñetiñ parum loporizaroh tepatak menamegin hezavoz zut, bameveloman pohao hepanen paru tin hodad tat rekot navetetü, oñ ñeti poñiz eñatak tin tovai sohapan. Tapanen ne parum ahop God heman paru nem añarab tinari ravat hepan.

¹¹Met pot mañomaz porah añarab abat ahovonañari, ma abat ahov bonori, rotap paru map nem nakoe haemat nemaz tin hodad hepanezaek, narihö modarin, ‘Ae, ari ev Godiz nakoe emei,’ epat namañotü.

¹²Met porah ne parum hori tovai emohopanez-poñ ol betet maot hom namee unun manat het, zakepivonañ ne paru tin meñizohot hem.”

Jeremaia 31:31-34

Pot menahan hez.

¹³Met God pim non mageioroz ñeti tinao parun mañohopanez hahan hez, povoz pim ñeti batam Mosesin mañooh-poñ batamoñ ok, pot bavatah. Met darim batam hat tovai emoog-poñ bon tovai samahavoz zut pim batam mañooh-poñ amun bon tovai samah.

Anumai uveo bat teur beteoh

9 ¹Met batam God Mosesin mañaharah, Zuda pimerin Godiz abatao bat hel bathopanez nonoroz ñetiñ parun mañah. Tahan pim abatao bat hel bathopanez zeimak amun ev hamarrah demahan heh. ²Met ze pomak demapanez dim giv kezañir anumai kosiñinañ demahan hehaek, kohat giv ahor badat girü goevor ahov bamain main batahan hehan

^a **8:8** Pavar 8 -Met propet aban Zeremaia pop ñeti epov menah-porah Zuda añarab ze ñai tat berat togü nat main ravat Israel zeisik hehan togü modat main ravat Zudia zeisik heh.

zei girü ahovoz abatao, “Godiz zei girü tinao ev,” pot mañooh-poek ramuñader arus matut tahan hehan berë God manoooh-poñ arü posik bizoohan oraeh. ³Met zei girü goe kohat bamain batahan heh-povoz abatao, Godiz ahaio hahan hezao ev, pot haoh. ⁴Met zei girü goe povok arü nas matut tat goliv medemahan heh-posik bot ulagi tinavonañao baozour bizat rañizoohan ñadooh-pos poek bizahan oraeh. Met zi lopor matut tat goliv medemahan hehar girü povok amun bizahan oraeh. Met God paru tin metohopanez au mañahavoz homet zi lop poraz kohat mana hameg-peï pokapiz nakap ñerë golivonañ matut tahan heh-narah meet bizahan heh. Ma aban Eroniz irao geleñ urah-pov amun bizahan heh. Ma Godihö Mosesin mañat hel ahovokaroh ñetiv menahan heh-povokaro amun paru kohat zi lop porah bizahan oraeh. ⁵Met zi lop poraz toropesik paru añaraboz hori tooh-poñ God ol betehopanez hat anumaiholoz uveo teur beteohan oraeh. Met beteohan oraeh-povoz revah God poek hezat zu tat enzoliñariviz zut matut tahan hehañariviz abatao serubim hameg-poñariv parupim berañ tu hat zi lop poraz revah akak tat heh. Met batam tooh-pot ne ev rekot map namenotü.

⁶Met pot paru zei pomakeh nonair nai map matut tat havizahan oraehaek, aban anumaihol bareñ elat mañaroooh-pori paru orah rezah zei girü ahovok lokat gog mapoñ tooh. ⁷Oñ parum aban ahö nenap krismas mapoñik Godihö aliz pot tohopanez au hahan hez-nen posik kohat lokat giv ahor bat harë batat zei girü goevok lokooh-pov upai nalok, oñ pi anumaihol bareñ eloohan ñomoohaek, uveo bat pimaüz kut tat hori tooh-poñiz ma añarab modariz kut tat hori tooh-poñiz homet, Godihö ol betehopanez hat pi zi lop goliv medemahan heh-porah teur beteoh. ⁸Met modari poek nasotuz ahaio hahan hehan, parum aban ahö nenap kohat poek soohavoz homeamegin Godiz Pul Tinap hodad epov dari anamah. Met giv ahor badahan heh-porah Iesu nañom hehan God girü goe povok hehaek, añarab pim heh-poek sohopanez nonor ou narav. ⁹Met dari petev hezari zei menoh-epamakeh het gogot toohavoz homet epat hodad ravameg, Met paru Godiz hat nonair nai metooh-potü, ma anumaihol bareñ eloohan ñomooh-pov, parum loporizaroh hori heh-pov nameñiz, ma paru home tinavonañ het Godiz nakoe emat hepanezat narav. ¹⁰Oñ batam Mosesin mañooh-non poorozam paru homet parum gipizor ivov nohopanez, ma heriñ ivoh betehopanez, ñeti katë poñ hahan hehat eñatak tovai emooh. Oñ ñeti hahö-poñihö parum heri nenañik meñizooh, oñ parum loporizaro nameñiz heh. Tahaek tokat non magei naorö ou ravapanen non garos mañooh-poorö bon tapanezat ravat heh.

Kristo pim uveo Godiz nakoe teur beteh

¹¹Met Kristo haemat tin hekaz nonor ba ou havatahapuh darir Godiz ñaravatak het eñizohot hez. Met batam Godiz zeimak abanari

ev hamarah demahan heh-pomakez zut namakeh Iesu petev lokat het eñizamah bon, oñ pi abarah Godihö zeï pomak ritou metat pohao het hepanezamak demahan hez-tin pomakeh pi lokat het eñizohot hez. ¹²Met batam paru hamarah demahan heh-pomakez zeï girü goevok bol memeholor kau roholoz uveo bat porah karah Godiz hat teur beteohavoz zut Kristo nat, oñ pi hon nenavoam ñomahapuh, abarah Godiz zeimakez girü goe povok pimaüz uveo basat Godiz etañik teur betehapuh, dari hori hegiek hañ horiv naanotü, oñ pohao tin het hekaz pov ba ou batah. ¹³Met batam nap ñomah-napuh aban modap ut uroohavoz, ma napuz herisik obul horiñ toohavoz, Godiz etañik parum pot toohavoz heriñ hori ravoooh, pot haohan memehol ma kau bizaholoz uveo teur beteoh. Ma kau teg nap mañarooohan ñadoohan popuz it liv bat, heriñ hori ravat heh-porih teur beteohan, God eteohan parum heriñ hori ravat heh-pov bon tooh. ¹⁴Met rotap batam bol uveo bat pot metoohan tin ravoooh, oñ povoz Kristoz uvevoz dari ñeti tairao hak? Met pi hori nao bon hezapuhö God pohao het hez-popuz Pul Tinap meñizooohan pim heris tin hepanez hom namee, oñ am het ñomahan Godiz etañik darim horivoz hañiv pim uveo rekö ravahapuh dari ñomat hori ravat hekaz toog-poñ ol betepanepuh darim loporizaroh homeameg-poñ batin avatapanen God pohao het hezapuz gog añarab ravat tin tovai sookazari raveg.

¹⁵Met Kristo pot tat ñomahaek, piuhö dari Godinañ tin honeo hekaz non magei poorö ba ou bataan hez, povoz Godihö dari ba ou avatahan hezari non magei pooroh sohot pinañ honeo hekan anohopanez hahan hez-pov anohopanen dari pohao bat hek. Met pot tin hek añohovoz kapot ev. Met garos Mosesin ñeti mañah-pov haovai emoog-porah dari hori tovai emoogin poñihö birepez zut edemahan hegin, Kristo ñomahapuh maot ba evilahan hori poñiz hañiv navotuzari raveg.

¹⁶⁻¹⁷Met nap, Ae ne totoi ñomomaz ev toh, pot homeamahapuh pimotoü barap reet manapanez pimerin bar mañamah. Tat pi ñomapan, povoz pimeri etet, “Rotap pi ñomah,” pot hapanepuh pim potü nap nim bapan. Oñ regü ñomat maot biriri ravapan, povoz pimerin mañapanez pov betezao ravapan. ¹⁸Met povoz zut batam God Mosesin kapot tat mañah-porah pi añarabon mañoohan upai hateveteh bon, oñ hamañahapuh Moses anumai nari bareñ elahan ñomahan parum uveo berevah. Tahan añarab uvevon etet pot hah, “Met rotap God eñizohopanez Mosesin mañah-pov pi dari haetohopan.” ¹⁹Met batam porah Moses kapot tat tepat bat piin mañah-ñeti kateñir ah ñeñ menahan heh-poñ map añarabon rekö mañah. Tat pi bol kau rohol bareñ elah-poriz uveo bat ivovonañ bahoneo batat zi naropoz abatao isop mañameg-poropoz mar narah sipsip tae nat borë manahan hehaek bat, kohat uvë povok meet beri hat tep potak, ma añarab hatevetehot heh-maporih, teur beteh. ²⁰Met Moses uveo teur betet añarabon epat mañah, “Met uveo arih

teur beteamoh-okoek ari etet God tin etohopanez ñeti añahan hez-pov barotap batepekepuh pim ñeti kateñir ah ñeñ ari baval hat eñatak tin tovai sohopek.” ²¹Met pi pot mañat paruh teur betehavoz zut zei anumai kosiñinañ Godiz mañahat demahan heh-pomakeh uveo teur betevai, kohat zei giruvok Godiz abatao bat hel batohopanez hat bizahan oraeh-potuk amun teur beteh. ²²Met God Mosesin mañahan heh-non pooroh emohot uvë nenaonair nai mapotuk teur beteohan tin ravoooh. Oñ napuz uveo naverevatin, God rekot parum hori tooh-poñ ol navet tah narab.

Uveo teur betehaek horiñ ol beteamah

²³Met batam abarah zei hez-pomaker matut tahan hez-potuz zut ev hamarrah zei demahan hehamaker nonair nai matut tahan heh-potuk anumaihol bareñ elooan ñomoohaek, uveo bat teur beteohan tin ravoooh, oñ dari tin ravat abarah sookaz nonor anumaiholoz uvë povohö rekot ba ou navat, oñ Iesuz uvevohö anumai uveo ritou metat hezaek, non ba ou batahan hez-pooroh rekot dari abarah sak. ²⁴Met zei abarah demahan hez-pomakez zut ev hamarrah abanari demahan hez-namakeh Kristo ñomahaekanañ bal hat sa lokat hez bon, oñ rotap pi abarah helat Godinañ honeo het pi dari eñizohopanez Papapun mañohot hez. ²⁵Met aban anumaihol bareñ elat mañaroooh-poriz aban ahop krismas mapoñik aliz nasik pimauz uveo bon oñ anumaiholoz uveo bat zei giri goevok lokat teur beteamahavoz zut, Kristo krismas mapoñik ñomovai emohot pim uveo Godiz nakoe teur beteamah bon. ²⁶Met pi paru poriz krismas mapoñik parum tamahavoz zut tahatin, batam hamarar maporir mapotü matut tahaekanañ, pi kapot tat kakamao hatevetehot ñomat maot ñomat pot tovai emooh narab, oñ pi pot nat het peteveam nonair nai mapotü bon tapanez totoi ravamahan, pi hon nenarah erat piuhö darim hori tamegiñiz hañiv bat ñomat hori poñiz kezao bavon batah. ²⁷Met ari hodad, dari añarab mapori honep honep honerah ñomamegiek, tokat God ñevok evizapan. ²⁸Met povoz zut Kristo honerah erat darim horivoz hañiv bat ñomahan dari añarab maporiz hori tamegiñ ma homeameg-poñ God rekot ol betehopanezat ou ravah. Met pi maot tokat darim horivoz hañiv bat ñomapanez hat erapan bon, oñ dari tairari pi maot erapanez gaa tat etet hezari avat tinaek eñepanez hat maot tokat erapan.

Batam toohañihö horiñ bavon navat

10 ¹Met batam Mosesin mañahan anumai bareñ elovai gog modañ tovai emooh-non poorö rotap bonoorö ok, oñ tokat Kristo eñizohopanez non tinaorö ba ou batapanez hat mañahan paru zu nenaonair krismasañik parum garos tooh-taput tohot anumaihol bareñ elat uveo bat teur betevai sooh.

Met pot parum tovai sooh-povohö añarab Godiz abatao bat hel batohopan hat togü manooh-poriz horiv ol betet pohao lop tinarizaronañ hepanez pov ba ou navat. ²Met uvë pov bat toohaek, Godiz homet togü manat mañ manooh-poriz hori tooh-poñ pohao ol beteohan maot lop tinarizaronañ ravat hehatin, paru krismas mapoñik orah rezah anumaihol bareñ elat tooh-poñ am nat heh narab, ³⁻⁴oñ rotap bol kauholor memeholoz uvë povohö rekot añaraboz hori tamah-poñ pohao ol betet bavon navatotuzae, orah rezah paru añarab hori tooh-poñiz homet anumaihol bareñ elat mañarovai emoohan, añarab etet epat hodad heh, Ui rotap dari am hori tovai emamegiri ev.

⁵⁻⁶Met anumai uvehö rekot añaraboz horiñ pohao olat bavon navat, povoz Kristo pi hamarrah erapanez tah-porah Godin ñeti epov pihö mañahan hez,

“Met añarab parum hori tamahañ ni baol betekez hat, paru anumaihol bareñ elamahan ñomamahan uveo berevat er horamah, ma anumai mumugari mañaramahan ñadamah, ma gipiz natü nimaz homet biamah-potuz ni etet biñ ravameñ bon, oñ ne gogov tomaz hat añarab okoriz heriñiz zut nem heris nanekez au nañeñin hez.

⁷Met pot hañivoz epat niin nañoh, ‘God ae, nimauz zaitivok nañeñit ne am tovai sohomazat hez. Met batam aban Moses nemaz Baiñetinavoz Tepatak menahan hez-nen taputam tovai sohom.’ ”

Buk Song 40:6-8

Pot Kristo Godin mañah. ⁸Met batam God Mosesin mañahan hezavoz eñatak paru anumaihol bareñ elat mañarovai gog modañ tovai emamah, oñ Kristo Godin mañahat epat menoh, “Met añaraboz hori tamahañ niuhö baol betekez hat anumaihol bareñ elat mañaramah, ma anumai mumugari mañaramah-potuz ni biñ narav.” ⁹Pot hat epat mañah, “Met God, nimauz zaitivok nañeñit ne am tovai sohomazat hez.” Pot Kristo piin mañah. Tahapuh batam tovai emooh-poñ betezañ ravahan, dari Godiz zaitivok tin tovai sookaz non magei poorö ba ou batahan hez. ¹⁰Met non magei tin hamoh-pooroz kapot tair hez? Met Iesu Kristo Godiz zaitivok tovai emohot pim heris tin hepanez hom namee, oñ pi hon nenavoam kakam ahov hatevetevaian ñomahan, Godiz etañik añarab tinari ravat non mageioroh sameg.

Kristoz uvehö darim horiñ olah

¹¹Met orah rezah alizañik gog aban pori Godir añaraboz ñaravatak het anumaihol bareñ elamahan uveo er horamah, oñ anumai poriz uvehö rekot añaraboz horiñ pohao ba ol betet bavon navatotuzao ok. ¹²Oñ Kristohö hon nenavoam darim hori tamegiñiz hañiv bat ñomahapuh darim hori poñ pohao ba ol betehopanez pov ba ou havatah. Tat pi Godiz

mar giñasiz nakoe tek tinatak toutat hez. ¹³Met pi poek het tokat God Kristoz kaev ravat hezari bat hor batat pim eñañiz irih meñepanez pi gaa tat etet hez. ¹⁴Met pi hon nenavoam ñomah-pop dari añarab tairari piuhö home magei tinao anamah-eperi Godiz etañik dari map pohao tinari ravat hek.

¹⁵Met Godiz Pul Tinap amun pot tapanezavoz homet epat hahan hez,

¹⁶“Met Ahop pot hah, “Tokat porah nem ñetiñ parum loporizaroh tepatak menamegin hezavoz zut, ba meveloman pohao hepanen paru tin hodad tat rekot navetetü, oñ povoz eñatak tin tovai sohopan.””

¹⁷Pot pi hat epat hah,

“Met ne parum hori tovai emohopanez poñ ba ol betemapuh maot ne povoz hom nameotü.” *Jeremaia 31:33-34*

¹⁸Met God dari añaraboz hori tameg-poñ ol betet maot pi hom nametuz nonor ou haravahaek, darim hori poñiz hañiv anumaihol bareñ elamahan ñomamah-non pooroh maot tovai nasohotü.

Godinañ honeo het tovai sook

¹⁹Met Iesuz homet nem bosir sau ravat hezari, met Iesu ñomahan pim uvevohö darim nonor ba ou batahaek, dari Godiz ñaihet natotü, oñ Godiz ze i girü goe aha hahan hez-povok pim nakoe rekot dari petev sat pinañ honeo hakez, pot ravat hez. ²⁰Met batam giv ahor badahan hehaek, dari añarab ze i girü goe povok nalokotuz aha hahan heh, oñ petev Kristo pim herisik kakam ahov hatevetet pi ñomovaiam giv ahö por kelahaek, dari God hezaek sat pohao tin het hekaz non magei poorö ba ou batah. ²¹Met pot tat dari Godiz añaraboz pi gog aban korav ahop ravat hezan, ²²dari non pooroh sohot Godiz nakoe het piin mañ mañovai sohok. Met dari batam hori hegin Iesuz uvevohö hori poñ olahan darim heriñik iv tinao emeehan hez, povoz dari lop horirizaronañ naketü, oñ petev pimaz homeo badae batat het tovai pim nakoe het piin mañ mañovai sohok. ²³Met pot tovai sookan, God eñizohopanez au hahan hez-pop rotap pim hahat tat eñizohopan, povoz dari pim hahan hez-pov barotap batat bahorë hat hek. ²⁴Met pot tohot dari tair tat nae nap tin loporizaro manohot meñizovai sookaz hat non poorozahar homet mel tovai sohok. ²⁵Met dari Godiz homet pim ñetiv hateveteokaz hat togü manamegiekanañ, dari honeo topouroog-nari kaev ravat betet samah, oñ dari parum tamah-pot natotü, oñ petev darim Amip maot erapanez aliz pos totoi ravahag, dari nae nap meñizat bakez batovai togü manat sookazavoz tin ravohopan.

Dari Godiz rop kos rez namanotü

²⁶Met dari Godiz ñeti rotapuvoz hodad tat Kristoz barotap batookapuh maot betet non horioroh sohok, povoz mod tairap eñizat ñomapanen

pim uvevohö darim hori poñ maot ba ol betepan? Evo, mod pot etapanez nap bon. ²⁷Oñ tokat ñevok evizapanepuh itiñadek paru God kos rez manat hepanez mapori betepanez poñadek dari evetepanen, map hori ravat hek hez. Povož homet dari ganö hori pov tak hezavoz ñaihetivonañ het, darimauz tin korav ravat hek. ²⁸Met Mosesin ñetiñ mañahan hez-non pooroh emamah-poriz nap ñeti poñiz nao elat horiv tapanen ñevok bizapan. Met ñevok bizapanez porah añarab nañariv ma nañariv nap epat hapan, “Met rotap okop hori hameg-okov tahan dei eteg.” Met pot hapanez pop hañ horiv bapanezat ravapanen paru pimaz zakep natotü, oñ am ur ñomapan. ²⁹Met pot paru hañiv ok metat pi ur ñomapan, oñ nap Godiz ropuz homeo badae batat hepanez pov maot kos rez manapanez pop tair metapanen hepan, ari homeameg? Met God eñizohopanez au hahan hezaek, pimauz rop meehan erat pi maot kos rez manapanez popuz hori toohavoz hañiv havat ñomahan pim uvevohö pop Godizap bavatahan hehaekanañ, maot Iesuz uvë pov batiu tiu batapan, ma Godiz Pul Tin masakao anamah-pop amun batiu tiu batapan, povož rotap hañ hori ahov metapanen kakamao hatevetehot hepanezap ok. ³⁰Met God epat hahan hezavoz dari hodad, “Met nemauhö hori tohopanez pori hañiv metohom.” Met mod epov amun hahan hez, “Met ne ari añaraboz ahop nemauhö ñevok evizat an etom.” ³¹Met dari Godiz rop kos rez manat hekan God pohao het hez-pop hañ horiv etohopan hezavoz dari ñaihet pimau tat hodad tinavonañ hek.

Dari pimaz homeo badae batat hek

³²Met batam arim tovai emoogivož maot añoman homei. Met batam porah ari Godiz ñetiv hatevetet alizavoz zut arim loporizaroh al tezahan pimaz homeo badae batat heg. Tahan Iesuz kaev ravat heh-mod nari honoñai ahoñ etoohan ari kakamao hateveteogipuh kaev narav, oñ am rez kek tat tovai emoog. ³³Met narah ari añarab togü ahotaz ñaravatak eñeohapuh ñebul arin añat kakamao etooh, ma narahaz arim modari amun hori pov metoohan ari honeo het arim mod pori meñizat bakež batoog. ³⁴Met narahaz arim mod Iesuz homet heh-nari kakam zeimakeh memerizooohan ari parumaz zakep tat meñizovai soog. Met narahaz aban mod hori etooh-nari kez tat arim nonair nai mapotü parum bat soohan ari kaev narav, oñ am rez kek tat epat homeog, Met tokat abarah pohao het hekaz tinañ anapanen bat hekan rekot modari emat parum bat nasotü. Pot homet am biñavonañ heg. ³⁵Met batam ari tin pot tovai emoog, povož petev mod poriz etamahavoz ñaihet tat Kristoz gogov betetunei, oñ am boi tat tovai sohopeken tokat Godihö hañ tinao ari haanapan. ³⁶Met rotap ev hamarrah hori poñ ari etamahaek, kez tat het Godiz ñeti tin hahan hez-poñiz eñatak tovai sohopeken God batam anohopanez au hahan hez-tin poñ haanapan. ³⁷Met pot anapanez epat hahan hez,

“Met ari aviam gaa tat hepeken pi erapanez hah-pop ahoam naketü, oñ pi zuam erapan.

³⁸ Met nem añarab tinari nemaz homeo badae batat het tovai sohopan, oñ paru nari ñaihet tat nemaz homeamah-pov maot betepanez poriz ne biñ naravotü.” *Habakuk 2:3-4*

Pot pi hahan hez. ³⁹Met dari pimaz homeamegiekanañ ñaihet tat maot betet horiek sat hepane z porinañ honeo naketü, oñ dari Kristoz homeo badae batat het tovai sookan pi tinaek dari eñepanen pohazao tin het hek.

Homeo badae batat hezavoz kapot

11 ¹Met dari Godiz homeo badae batat hekazavoz kapot ev. Met pi tokat dari tin hekaz hahan hez-pov petev darim etañinañ eteameg bon, oñ dari pimaz homeo badae batat hezaek tokat God darimaz au hahan hez-pot anapanen havak pot homet potuz dari ñai bizat etehot hez. ²Met batam darim izar mim nari pimaz homeo badae batat het tovai emoohan pi parun etet biñ ravat, Tin tamahari ok, pot parumaz homeh. ³Met petev dari pimaz homeo badae batat hezaek, pi hahan nonair nai map hezatur hezari ou ravat hezavoz dari hodad hatat hez. Met dari etet hodad nat hez-poñir kañinañ pi nonair nai hezatur hezari matut tahan hezaekan eteameg.

Abelir Inokir Noaz toohat ñetiñ

⁴Met aban Abel pop Godiz homeo badae batat hehaek, pimaz hañiv metapanez hat anumai nap bareñ elahan God etet Abel pop pimaz homet metahavoz biñ ravat, “Pi aban tinap ok,” pot hah. Met pim nanep Ken pi Godiz tin homet pot nat, oñ betezam hañiv metahan God pimaz biñ narav. Met Abel pop batam pot tat hañomah, oñ pim Godiz homet heh-ñetiv dari hatevetet petev hodad tinao bameg.

⁵Met aban mod nap Inok pop amun Godiz homeo badae batat hehapuh pi nañom hehan God abarah basahan, modari pimaz mel tahan bon. Met Inok pop hamarrah am heh-porah God epat pimaz haoh, “Met aban okopuz ne biñ ravat hez.” ⁶Met paru tairari Godiz homeo badae navat hez-poriz pi biñ narav, oñ tairap pim nakoe sat hepane z homehopanez pop pimaz homeo badae batat het epat hahopan, “Met rotap God hakez, povoz mañohoman nem tin hemaz hodad poñ neñizat nanohopan.” Pot hapanez popuz pi biñ ravat hepan.

⁷Met aban mod nap Noa amun Godiz homeo badae batat hehan God añarab hañ horiv metapanez ñeti pov piin mañahan pi et narë heh, oñ am barotap batat Godiz mañahat baval hat sip ahomak demat garë hahan ut ahor pelooan pir pimeri tin heh. Met pi Godiz homeo badae batat het pim hahat baval hat toohan, añarab modari pim parun mañat toohavoz

barotap navat, oñ am hori toohan God epat hah, “Met ne paru hañ horiv metomazat ou ravah,” pot hah. Met Noa pimaz homehot hehan, “Pi nem aban tinap ok,” pot Noaz haoh.

Abraamiz tooh-ñetiv ev

⁸Met aban Abraam pop amun Godiz homeo badae batat hehapon God etet piin epat mañah, “Met nim zei kap epat betet nem zei mod nim nanomaz au hahon hez-posik sat hekë.” Pot mañahan pi baval hahapuh pim sohapanez non mañah-pooroz pi hodad nat, oñ am kut het bal hat sah. ⁹Tat God pim manapanez au mañah-zei posik sat berevahun añarab patariz ñaravatak het zei tinamak nadem, oñ anumai kosiñinañ zeimak demat hehan pim rop Aisak met ro izap Zekop parup amun zei tin pos tokat manapanez au hahan hehaek, pinañ honeo paru zei pim heh-pomakeham heh. Met Abraam zei pos God parum manapanez hah-pov barotap batohot am hehahun, ¹⁰God pimauz hodadevok zei tin pohao het hepanez abarah demahan hez-potak Abraam sat hepanez amun homehot heh.

¹¹Met Sera Abraamiz añap amun Godiz homeo badae batat hehahun pi ñaro navat het añav ravapanez tah, ma pim abup amun abav ravapanez tahan, God parup rop batapanez mañahan Sera barotap batat, “Pim neen nañah-okat ne tat rop batom,” pot pi hah. ¹²Met Abraam abav ravapanezat ravat hehan añap rop batah, met poekanañ pim ñaro izahol batovai emoohan, petev belezai ravahan abarah zeizañ mapoam berevat hezavoz zut, ma hel gaoreo dari rekö nakaotuzat hez-povoz zut paru Abraamiz iz mimihol hez.

¹³Met ev menoh-pori Godiz homeo badae batat het ñomah. Met paru meñizat metapanez au mañah-pov metahan eteh bon, oñ paru pim pot hahan hehavozi biñ ravat tokat metapanez homet heh. Met batiri aviam emat het maot parumatak samahavoz zut, dei ham eparah aviam ev het tokat sat pim hah-povon etek, pot paru homeh. ¹⁴Met povoz zut nao hamah-añarab poriz dari epat hodad hez. Met paru tokat abarah tin pohao het hepanez homet heh. ¹⁵Met Abraamir pimeri parum zei betet emah-posiz am homet hehavoziatin, paru rekot borourat maot posik sah narab. ¹⁶Oñ zei posiz paru hom namee het, abarah sat zei tinasik hepanez zait tat paru epat haoh, “Met God darim ahop ok.” Met pot paru pimaz haohavoz pi hatevetet kaev narav, oñ pi biñ ravat abarah parum zei tinas matut tahan hez.

¹⁷⁻¹⁸Met Abraamiz ropuz homet God piin pot mañah, “Met nim rop Aisak popuhanañ nim iz mimihol belezai ravapanez nañohovoz rotapuv tokat ou ravapan.” Met pot mañahapuh tokat God rotap Abraam nem mañomazat tapan ma natotü, pot homet zu metapanez hat pim ro pop bareñ elapanez mañahan Abraam kaev narav, oñ pimaz

homeo badae batat heh, povoz mañahat am baval hat Aisak pim ro nenap bareñ elapanez tahapuh, ¹⁹Abraam pi pot homeh, Met nem rop ñomapanenzaekanañ God rekot maot baviriri batat baval hapan. Pot homet bareñ elapanez kip tahan God pi bagaa batahan ro pop hañomat maot biriri ravat bal hahavoz zut pi tah.

Aisakir Zekopor Zosepez toohat ñetiñ

²⁰Met Abraamiz rop Aisak pop Godiz homeo badae batat heh, povoz pi abav ravat ñomapanez tah-porah God pim roñariv Zekopor Iso meñizat tin metohopanez hat ñetiv parupin mañooh.

²¹Met tokat Aisakiz rop Zekop amun pi Godiz homeo badae batat heh, povoz pi abav ravat pim ñomapanezao totoi ravahan pi irao bat heh-terī potak tok rizat Godiz abatao bat hel batat het pim rop Zosep popuz roñariv God meñizohot tin metovai sohopanez hat ro poñarivin ñetiv mañooh.

²²Met Zekopoz rop Zosep amun Godiz homeo badae batat heh, povoz pim ñomapanezao totoi ravahan pi Israel pimerin epat mañah, “Met tokat ari ñomepeken God arim izar mim meñizapanen paru Izip zei epes betet sapan.” Pot parun mañat pim ab hatahav amun honeo basapanez mañah.

Mosesiz tooh-ñetiv ev

²³Met Moses popuz nonopur papap parup Godiz homeo badae batat heh, povoz pi batahapuh Izip zeisiz korav ahop Pero hameg-pop rohol men ñomohopanez hah-pov elapanez parup ñaihet nat, oñ piin etet, “Deipim ro tinap ev,” pot hat ba iz batahan hehan, ñonihol 3 bon tah.

²⁴Met Moses pop pi ahö ravahapuh Godiz homeo badae batat heh, povoz añarab modari piin etet, Peroz ñaripuz rop ok, pot pimaz hahan pi, Evo ne añ epopuz rop ravat naketü, pot homet pi kaev ravah. ²⁵⁻²⁶Met Izip añarab poriz nonair naitü ahoam oraehan paru hori tovai emoohari ok, povoz Moses pi Godiz homeo badae batat hehaek potuz, “Betezatü ok,” pot hat parunañ am het hori tohopanez pi kaev ravat paru betet Godiz añarab Israel pim porinañ maot paru honeo ravat pi epat hah, “Met Izip okori kakamao neneri metamah-pot ne amun netohopan, povoz ne hom nameotü,” Pot pi God meepanen erapanez hahan heh-pop metohopanezavoz zut pi hori metohopanez homehapuh God tokat tinaek meñepanez hahan hezavoz homet heh.

²⁷Met Moses pop Godiz homehot heh, povoz paru Israel pimeri Izip zeis betet sapanez tahan zei posiz aban ahop Peron mañahan mogao tahavoz pi ñaihet nat, oñ rez kek tat añarab zei posikanañ basah. Met pot tahaek, pi God dari et narë hez-popun pi haeteh-heri ravat rez kek tat paru basah. ²⁸Met pi garos basapanez tah-porah parun mañahan paru bol sipsipihol bareñ elat enzoliholohö parum ro garosikari menapan hezavoz

bol uveo haitokoñiz ririñ helevañik medemovai sahan enzolihol emat uvë povon etehapuh ap arat revah am sat Izip poriz ro garosik nenarihar map men ñomah. Met pot tah-povoz abatao Pasova hameg.

Israel añarab pimaz homet toohat ev

²⁹Met Israel añarab Godiz homeo badae batat heh, povoz paru Izip zeis betet iv havë ahov pim abatao Red Si hamah-povok sat berevahan God hahan haveo okat epat tahan ham tinarah samegivoz zut paru ñaravatak soohan, Izip ñai abanari paru ruat eñatak emoohan iv haveo maot emat bamezahan, paru emiv elat ñomah. ³⁰Met Israel poriz ro izahol amun pimaz homeo badae batat heh, povoz paru Zeriko zeï pot parum bapan hat zeï potaz nakoe sahapuh alizañ 7 poñik hel temer demahan hehaek, iñidoh haeñ tat sat em toohan, hel tem por edat emahan paru kohat sat zeï pot parum bah. ³¹Met garos Zeriko zeï pot parum nav heh-porah añ biz bogi tooh-nap pim abatao Reap poek het Godiz homehot heh, povoz zeï pot parum bapanez homet Israel aban nañariv garos etepan hat emahan, pi parup meñizat pim zeïmakeh ba iz batah, povoz tokat Israel abanari emat zeï potakari, Godiz ñetiv baval nak hehaek, map men ñomah, oñ añ pop tin heh.

³²Met pimaz homehot heh-pori ahovokaro, oñ aban eperizam haom. Met aban Gidionir Barakar Samsonir Zeptar Devidir Samuelir propet aban modari, met ne poriz ñetiñ map menomaz rekot bon. ³³Met paru pori Godiz homeo badae batat hehapuh narihö añarab mod pat nari men bon batah, met narihö tin tovai emohot parum añarab modariz tin korav ravat heh. Tahan Godiz manapanez au hahan heh-pov manooh, ma nari God meñizahan pusí ñai laion hameg-poriz agulañ bamukak metahan menat nain. ³⁴Met nari it kezañad ñadoohan poñadek baveteohan, Godihö meñizat itiñad ba avï batoohan tin heh. Met narihö modari men ñomapanez tahan God meñizahan ritou metat tin heh, met nari kezao bon hehan God kezao manoohan añarab patari zeï ñai tapan hat emoohan men ruohan barezat sooh. ³⁵Met añ nari Godiz homeo badae batat heh, povoz parumeri ñomoohan God maot baval haohan tin heh.

Met nari Godiz homehot hehan mod nari parum pot toohavoz kaev ravat urat kakam ahov metohot epat parun mañooh, “Met God kos rez manepék, povoz ari ouramegin kakamao hatevetehot ñomepekez tat hez-pov bon tapanen maot tin hepek.” Pot parun mañahan paru epat hah, “Evo dei kaev, oñ am ñomak, povoz tokat baval akat tinaek eñepan,” pot haohan am uroohan ñomooh. ³⁶Met nari pimaz homet hehan mod nari ñebul mañat urooh, ma biñinañ medemat kakam zeïnik beteohan oraeh, ³⁷ma heleñinañ ur ñomooh, ma ulor heipitak soñinañ elat teri nat nat bavatoohan ñomooh, ma en kaizañinañ bareñ eloohan ñomooh. Met nari paru pimaz homehot hehan modarihö kaev ravat hori metohot ruohan

paru dimir givor gipizor au orohopanez zein bon hehapuh anumai kosiñ givoñiz zut barat heh, oñ am Godiz homevai emooh. ³⁸Tat paru dañeñik, ma ham betez nonair nai bon porah, sat betez ginari hehapuh hel ahoñiz irih hel gitavañik, ma hamarrah dumizañik orooh. Met ham añarab Godiz hom namee hehari hori nenañ tovai emohot mod hamoh-poriz tin toohavoz hodad nat hehaek, tin pori paru hori tooharinañ honeo hepanez nonor bon.

³⁹Met paru pimaz homeo badae batat heh, pot menoh-porin God etet, “Nem añarab tinari ok,” pot parumaz haoh, oñ tin hepanezao manapanez hahan hez-pov paru zuam naman tahan paru het ñomah. ⁴⁰Met tairariz paru naman tah hometunei, oñ piuhö epat hahan hez, “Met nem añarab mapori tin hepanezao manomaz hahon hez-pov paru honeek topourapanen manoman bapan,” pi pot hah. Povoz paru ev menoh-pori petev darimaz gaa tat hezaek, tokat dari mapori honeo tin hekaz pov pimauhö anapanen map bat tinahar ravat hek.

Dari Iesuz homeo badae batat hek

12 ¹Met añarab tairariz abatañ ev menoh-pori Godiz homeo badae batat het ñomooh. Tahaek petev paru darim nakoe univ okat epat hezavoz zut hezaek, parum Godiz homeo badae batat heh-pov non tinaorö darin añairamahan hodad ravameg. Povoz dari pim nonoroh tin tovai sookaz hat, gipiz ahö namegin ñekeñ ahö hatamahan tin haeñ tat sakaz pap tamegivoz zut, tairañ bagaa avatamahan pim nonoroh tin haeñ tat sookaz pap tameg-poñ, ma darim loporizaroh hodad hori tairañ zuam berevat birepez zut edemamahan dari tin nat-poñ, betet parum tohat dari rez kek tat non tin pim tookaz hahan hez-pooroh kez tat sohot, ²Iesu nenapuz homevai sohok. Met Iesu pop dari Godiz homevai samegivoz kapotaz maup okeg, pi dari eñizohopanen tin hekaz homevai sameg-pov tin ahov ravohopan. Met pi tokat biñ pimau ravat hepanez homet zirah urapanen ñomapanez hahan pi, Ne modari etet hepanen ne zirah nourapanen tu ravom hez, pot homet kaev narav, oñ am kakam ahov hatevetet ñomahapuh, petev biñ povonañ het Godiz mar giñasiz nakoe tek tinatak toutat hez, povoz pi nen popuz homevai sohok.

Hodadeo bookaz pi honoñai nañ etamah

³Met aban horivonañari Iesuz ahoam kaev ravat kakam ahov metoohan hateveteoh-povoz pi homet kaev narav, oñ am kez tat het tovai sohot ñomahavoz homei. Met pim pot tahavoz zut ari amun kaev naravotü, oñ kez tat tovai sohopek. ⁴Met ari horiv ritou metepekez hat rez kek tat samegiek, ari añarab modarihö hori nañ tohopekez añahan ari, “Evo, dei arim hameg-okon rekot natotü,” pot hagin paru porihö arim pot hagivoz kaev ravat Iesu urahan ñomahavoz zut ari ourahan ñomeg bon, povoz am

kez tat tovai sohozei. ⁵⁻⁶Met Godihö dari pim ñarohol ñeti tin bat hekaz añahan hez-pov epat hahan hez,

“Nem ñarohol hatevetei, met ne arim Ahop añarab tairariz homet lopori manat, ‘Nem ñarohol ok,’ pot hamohori hodad tinao bat nem non tinaoroh sohopenez hat ñeti kezao mañat arim ñarohol uramegivoz zut ouramoh, povoz ne arim ahop ñeti kezao ni napun nañat honoñai nao netoman kaev ravekepuh, betez hetun, oñ epat homekë, Met ne hodad tin nao bomaz hat epat ok netah, pot hakë.”

Sindaun 3:11-12

Pot God hahan hez.

⁷Met dari goerah hori tamegin darim papahol hodad tinao bookaz hat ñeti kateo añamahan hat navet tamegin ouramahavoz zut, God darim Pap pop amun dari pim ñarohol hodad tinao bat het tovai sookaz hat honoñai povor kao etamah, povoz ari kaev ravotunei, oñ rez kek tat tin tohot hezei. ⁸Met God pot dari pim ñaro mapori etamahaek, ni nap pot nao nanet hepan, povoz ni pim ñarop bon, oñ ni pap pat napuz ñarop ravat hekë. ⁹Met darim papahol ev honoñai nañ etamahan parumaz kaev ravamegi? Evo, paru pot etamahan dari kaev narav, oñ parunañ tin het am añamahat baval hat tameg, met povoz zut darim Pap abarah hezap honoñai nao etohopenen dari kaev naravotü, oñ kez tat pim irih het hodad tinao bovai sohok. ¹⁰Met dari goerah darim papahol parum hodadevok kateo añamahan hat navet tamegin, honoñai etovai emamah-pov ahö ravamegin bon tamah, oñ darim Pap añamoh-mod pop dari pim zut añarab tinari ravat hekaz hat orah rezah honoñai povor kao tin tat ok etamah. ¹¹Met papahol ñarohol uramahan iñ hamahavoz zut, darim Papap honoñai nao etamah-porah dari, “Mai oe, kakamao hateveteameg,” pot hat kakam povoz zakep heris ravameg, oñ dari am kez tat pim irih hekaz hodad tinao bovai sohok, povoz honoñai etohopenez povohö eñizohopenen zi ul tinañ ziñik badamahan etamegivoz zut, darim loporizaroh tinao ou ravohopenen tin het tovai sohok.

Darimauz tin korav ravat hek

¹²Met honoñai nañ ariti ou ravamahan hateveteameg, povoz arim marañ sikö tat gogot nat hezaek lei hat gogot tohozei, ma arim eñ kataneñik ururuñ kap tat hezaek, mez tu hat tin rouvat het, ¹³Godiz non tinaoroh sohozei. Met ari pot tohopeken eñ horiñinañ nap haeñ tapanez pap tat ñodamahavoz zut lop houlorizaronañ hepanez pop ganö ñodat non horioroh sohopan hezavoz meñizohopeken pi non tinaoroh sohopan.

¹⁴Met arim modarinañ tin honeo hepekez non pooroz mel tohot “Tair tat dei tin hek,” pot hat homehot hezei. Met añarab tin natotuz pori Godin et narezotü, povoz ganö ari piin et narë hepek hezavoz, añarab modariz hori tamahat totunei, oñ tin tovai sohozei. ¹⁵Met ganö arihanañ

nap God dari tinari ravat hekaz hat masakao anamah-tin pov kos rez manapan hezavoz homet, arimauz tin korav ravat hezei. Ma kakam tamah-nai gipiz modatunañ bareñat namegin map kakam tamahavoz zut arim ñaravatak hepanez nap navoz homehot loporih mogao tat haovai sohopenez pov ari modarih an pap manapanen taput tepek hezavoz arimauz tin korav ravat hezei. ¹⁶Met ari nap añ napunañ bogi tepek hezavoz arimauz tin korav ravat tohozei. Met batam darim iz mimip Iso pim papapuz ro garosikap, povoz papap ñomapanez tapanezarah pimotur pim abat ahov manapanen bapanez hahan heh. Met narah pi gin het emat, pim bosip gipiz manapanen napan, povoz papapuzatü bapan, pot piin mañahan bosip gu hat gipiz manahan bat nah. Met Iso gipizoz homet pim papapuhö pi manapanez hah-potü batiu tiu batahapuh hori ahö pot tahavoz zut totunei. ¹⁷Met ari hodad, Iso maot tokat, Ne hori ahov tat nem bosip deipim papapuzatü pim bapanez mañoh, pot homet pim papapuz tin potü pim bapanez zait ahov tat papapun iñivonañ mañah, oñ papap pim abatavor pimotoü ro goep hamanahaek, maot ro ahop manapanez nonor bon heh. (*Povoz zut ganö Isoz tahat ari tat ham eparaz nonair naituz homehot God tinao anapanez hahan hez-pov ari nav hepek hezavoz arimauz tin korav ravat hezei.*)

Darim hekazavoz tin korav hek

¹⁸Met ari Godiz nakoe emepekez hat Israel arim mimiholoz toohat nat. Met batam paru Sainai dañevoz nakoe het etet hatevetehan God rop povok hehaek, it ahoñad ñadat itoul ahov berevat kutur manahan had ahö horiv urah. ¹⁹⁻²⁰Tahan nap tibī ahov menahan God epat hah, “Met arihanañ nap ma bol nap dañ epovok emat ut urapan, povoz ari pop heleñinañ ur ñomei.” Pot hahan añarab hatevetet ñaihetiv ahö tat Mosesin epat mañah, “Met God ñeti modao hapanen dei maot hatevetekaz kaev.” ²¹Met Sainai dañevok pot tahan Moses etet ñaihet ahov tat pot hah, “Met ne amun ñaihet pimau tat dei dei tohopuh ev hez.”

²²Met ari parum tooh-pot nat, oñ ari Godiz nakoe sat hez hamoh-epovoti ari haravat hez. Met ari abarah Saion dañ povok God pohao het hez-pop zeı magei tin demahan hez-potaz abatao Zerusalem^b potak ari haseg heri ravat hez. Met zeı potak enzol maporizaro Godiz biñ ahov ravat mañamah. ²³Ma paru añarab garos Kristoz homeo badae batat hehan God pim ñarohol bavatat abarah parum abatañ tep natak menahan hez-porinañ ari hakezari ravat hez. Ma ari God dari añarab mapori ñevok evizat an etapanez pop, ma añarab hamarrah hehan pi parumaz, “Nem añarab tinari ok,” pot hahan het ñomoohan parum pulihol abarah

^b 12:22 Pavar 22 -Met ham eparah Israel zeisik zeı ahot Zerusalem demahan hez, potaz ñeti bonov ev, oñ abarah Godiz hezaek zeı demahan hez-potaz ñetiv ev.

sat hez-poriz nakoe, ari hasat hezari raveg. ²⁴Ma ari Iesuz nakoe haseg ravat hez. Met pi ñomat pim uveo teur betehapuh, dari Godinañ tin honeo hekaz ñeti magei pov ba ou batah. Met batam Abel popuz uvë berevah-povohö Ken pop hañ horiv bapanez pov ba ou batah, met Kristoz uvevohö hañiv etapanez pov ba ou navat, oñ darim hori tameg-poñ God ol betehopanez pov ba ou batah.

²⁵Met God het arin reu añamahaek, hatevetehopekez kaev ravotunei. Met batam Moses hamarrah het ñetiv añarabon mañovai emoohan elat kaev ravoooh-pori, hañ horiv metapanez hah-pov bazei manapanez nonor bon heh, met petev abarah het añamah-pop kos rez manakan hañ hori ahov etapanezat ravapanen, dari amun rekot bazei namanotü.

²⁶Met batam God Sainai dañ povok het hahan hamar zebemun tat do do ahoam tah, met petev pi epat au hahan hez, “Met ne maot tokat honevoam haoman ham nenar zebemun ahö tapan bon, oñ abar amun honeo zebemun ahov tat mapoam do do tapan.” ²⁷Met pi hapanen nonair nai matut tahan hezatur hezari zebemun tat bahori metapanen bon tapanez hahan hezao dari hodad. Met pot zebemun tapanez porah do do tohapanen tin dao hat hepanez nen potur pori pohao tin het hepan.

²⁸⁻²⁹Met nonair nai mapotur mapori zebemun tat bahori metapanez porah God darimaz korav hepanen pim ze tinatak lokat hekaz hahan hez-pov zebemun tapanez povohö rekot bahori navatotü, povoz pimaz biñ ravat pi darimaz lop tinari ravat hepanez homet zait tat pim abat nenao bat hel batat hek. Met God pi it ahoñadez zut hez. (*Met itiñad ñadat mapotü bavon batamahavoz zut pi nonair nai hori hezatur hezari bavon batapan.*)

Modari loporï manat meñizook

13 ¹Met ari Iesuz homet nem bosir sau ravat hezaek, nae nap loporï manat meñizohopekez kaev ravotunei. ²Met Kristoz homet hez-añarab patari arimatak emohapanen tin bat em batohot parumaz tin korav ravat hezei. Met nari pot tohot hehan enzol nari etet poriz zeimakeh emahan paru ze pomakeharihö korav ravat het parun etet parum kapotaz hodad narav, oñ, Aban nariam ev emahan dei parumaz korav ravat hez, pot homet heh.

³Met nari arim tamegit Iesuz eñatak samahan, mod nari etet kaev ravat kakam zeimakeh memeriamahan hez, ma nari amun taput Iesuz eñatak samahavoz kaev ravat hori metamahan kakamao hateveteamah. Povoz ari paru pot metamahavoz unun manotunei, oñ parunañ honeo het parum kakamao hateveteamahavoz zut, arim loporizaroh hatevetehot parumaz zakep tat meñizohot hezei.

⁴Met ari añarab nae nap bameg-pov tin nao ok. Met ari abuhol arim añaholonañ tin honeo het añ mod nari botunei, ma ari añahol amun arim

abuholonañ tin honeo het aban mod nari botunei. Met aban nap, ma añ nap, pimopuz kaev ravat modap bapan, ma paru bogi tovai sohopenez pori God hañ horiv metapan.

⁵Met ganö ari moni ahos bohopekez ahoam homehotunei, oñ epat homevai sohozei, Dei mod ahö natuz zait natotü, oñ deim bat hez-epotü nen ev. Met tairaz epat añoh hometunei, oñ God darimaz korav hepanez hat epat hahan hez,

“Met ne arimaz kaev ravat evetet mod naek som bon, oñ am het eñizohom.”

Zosua 1:5

⁶Pot pi hah, povoz batam menahan hez-epat dari kez tat barotap batohok,

“Met God nem neñizamahap okeg, añarab modari hori tairao netohopenez porah ne parumaz ñaihet natotü.”

Buk Song 118:6

Aban korav ahoriz añoohat bat hek

⁷Met batam aban arimaz korav heh-poriz homei. Met paru Godiz ñetiñ arin añoohapuh pimaz homehot, hodad tinavonañ hehapuh ñomooh, met ari paru poriz Godiz homeo badae batat het tovai emooh-taput homet tohozei. ⁸Met Iesu Kristo pi batam het petev am het tokat hepanez pop pi maot mod nao naravotü, oñ batam pi hodad tairavonañ tovai emooh-potam petev am tamah, ma tokat hodad tin povonañ am pohao hezaek taputam tohot hepan. ⁹Povoz ari pim non tinaoroh samegiek, pim masakavohö arim loporizaroh tin hepekez bakez avatohopan. Oñ ganö non mod naoroh sohopek hezavoz epat arin añom. Met petev nari bolor gipiz tairatü nookaz ma nainotuz ñetiñ añarabon mañovai samah, oñ gipiz nookaz hamah-pov ma nainotuz hamah-povohö rekot darim loporizaroh tin hekaz naeñizotü, oñ Godiz masak nenavohö rekot eñizohopenez homehot hek.

Darim tookan God biñ ravohopan

¹⁰Met petev dari Iesu ñomahavoz homeamegiek, pim ñomah-povohö eñizat darim horiñ ol beteamah, oñ paru anumai am bareñ elamah-pori non batamoroh am tovai sohot, parum horiñ ol betehopenez hat anumaiholoz gogot tamahaek, Iesuz ñomah-povohö rekot pori nameñizotü. ¹¹Met paru aban pori anumaihol bareñ elamahan ñomamahan parum aban ahop bol poriz uveo bat God parum horiñ ol betehopenez hat zei girü goe añarab modari nalokotuz hahan hez-povok lokat teur beteamah. Tamahan aban modari bol pori zeitakanañ basat iñidoh zei bin binivok betet mañaramahan ñadamah. ¹²Met povoz zut Iesu amun darimaz homet hehan, zei bin binivok basat ur ñomahan pim uvevohö dari pim añarab ravat hezariz hori tamegiñ ol beteamah. ¹³Met pi pot tat eñizah, povoz dari amun darim mimiholoz tovai emoohat

betet pi nenapuz eñatak tovai sohok. Met pot tookan paru pi bahori metahavoz zut dari amun bahori etohopan, povoz dari kaev naravotü. ¹⁴Met pot etohopanen ev hamarrah pohao tin het hekaz zei nat nakez, oñ tokat abarah zei tin pohao sat hekazatakaz homevai sohok. ¹⁵Met paru Godiz homet anumaihol bareñ elat mañaramah-pot dari natotü, oñ dari añarab eperi orah rezah Iesu Kristo darimaz hat ñomah-povoz homehot Godiz biñ ravat het, “Rotap pi abat ahovonañap ok,” pot modarin bar mañookazaek, pim abat pov an pap manat hepan. ¹⁶Met ari nae nap tin metohot meñizohopekezaek, paru nari naiz tekü tohopanen manohopekez unun manotunei, oñ tin pot nae nap manat tohopekezavoz pi arimaz biñ ravat hepan.

Tin tovai sohopanezat ev.

¹⁷Met arim aban koravoriz irih het añohopanezat tin tohozei. Met paru pori arimaz korav hez-gog pov tohopanez God mañahan tamahaek, tin ma hori tamah-povoz tokat God at mañapanen piin parumauhö bar hamañapan, povoz ganö hori nao tokat porah ou ravapan hezavoz paru arimaz tin korav hez. Povoz ari parum irih het añohopanezat tohopeken paru biñavonañ het eñizohot parum gog pot tohopan, oñ ari hatmanman tepek, povoz paru honoñai metohopekez gog nen povoam tohot rekot ari naeñizotü.

¹⁸Met darimauz tameg-navoz homet loporizaroh honoñai tat, Horiv okeg, piuhö hañ horiv etapan hez, pot homeameg bon. Met dari am Godiz etañik tin tovai sookazavoz ari homet pi eñizohopanez mañ mañohozei. ¹⁹Met God nem nonor ba ou batapanen ne zuam emat arinañ maot hemaz homet ari piin mañ mañohopekez ne zait tat hez.

²⁰Met ne arimaz homehot lop tinarizaronañ hekaz kapotaz maupun mañ mañamoh. Met darim Amip Iesu ñomat pim uveo teur betehaek, dari pohao tin hekaz ñeti magei pov ba ou batah. Tahan mau pop God maot ñomahaekanañ baval hakah, povoz pi dari añarab tairari pimaz homeo badae batat hez-pori pim sipsipiholoz zut hezan pi darim korav ahop ravat hez. ²¹Met God ari pim zaitivok tin tovai sohopekez hodad tin pov anohopanen bat hepekez piin mañ mañamoh. Ma Iesu Kristo dari mapori eñizohopanen Godiz etañik tairañ tovai sookan tin ravohopanez nen poñihar tookaz piin mañ mañamoh. Ma dari orah rezah Iesu Kristoz abatao bat hel batohot hekaz ne zait toh. Rotap ev añoh.

Ñeti meteo ev

²²Met nem bosir sau, ne ev arimaz homet ñeti toveo menoh bon, oñ teki heriam ev menohoeok, arihaz meeman nap bat emapanen rekö añohopanen ñeti epovon ari hatevetet bahorë hat hepekezaev, pot arin añamoh. ²³Met ñeti modao ev. Darim aban modap Timoti kakam

zeimakeh memerizahan hehaekanañ maot ba haverevahaek, pi zuam epeek emapan, povoz ne emat arin etemaz homeohoek deip honeo ok arihaz emak.

²⁴Met arimaz korav ravat hezari, ma Godiz añarab ok hez-mapori, tin hepekez dei homeameg. Met Itali zeisikanañ ev emat het Iesuz homeamah-darim mod pori amun arimaz homet, “Paru tin hep, pot mañ,” pot hahan ne ev menoh.

²⁵Met Godiz masakao arinañ hepanez ne zait toh.
(Zuda añaraboz ñetiv menahat nen ev.)